

Verkondiging 22-1-2023 – Matteüs 4: 12-22

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Door de Bijbelgedeeltes van vandaag kwam een herinnering bij mij naar boven aan mijn middelbareschoolperiode. Het was denk ik in VWO5 dat wij op werkweek gingen, niet echt een kamp ter ontspanning; er werden vooral nuttige dingen gedaan. De bestemming was ergens in de Achterhoek. Het waren allemaal jongens met een bèta vakkenpakket. Ik kan mij herinneren dat wij bij een open dag van Universiteit Twente zijn geweest. Op een avond gingen wij naar een sterrenwacht toe. In een donkere zaal kregen wij - ik denk dat het een projectie was - de sterrenhemel te zien, allemaal kleine lichtstipjes in hoogte.

Op enig moment dacht een klasgenoot: daar wil ik wel een foto van maken.... Hij pakte zijn camera en opeens ... zagen allen die daar in duisternis zaten, een stralend licht... Een flits. Maar ja, het resultaat was wel dat niemand meer die sterrenhemel zag, iedereen met z'n ogen te knippen en de foto waarschijnlijk niet gelukt is...

Een schitterend licht, met dat woord van Jesaja tekent Matteüs Jezus: 'Het volk dat in duisternis leefde, zag een schitterend licht.' Wat voor licht is dat eigenlijk, zo oogverblindend als die flits in een donker zaal, die eerder pijn doet dan verlicht? Een schijnsel dat al het andere doet verbleken. Of kun je dat licht beter met een kaars vergelijken? Het brengt licht, maar is zeker niet overheersend. Het heeft zelfs iets kwetsbaars. Wil je een ruimte verlichten, dan heb je meer dan een kaars nodig. Anders lukt dat niet.

Ik denk dat, als wij de gedachtelijn van Matteüs volgen, wij wel meer aan een kaars moeten denken, dan aan die lichtflits. Dat ik daaraan denkt, komt door de manier waarop hij het verhaal van vandaag vorm heeft gegeven.

Het gedeelte dat wij gelezen hebben, valt in twee stukken uiteen, maar die delen zijn wel weer met elkaar verbonden. Het eerste deel bevat die profetie van Jesaja. Matteüs legt in zijn evangelie vaak verbindingen met de verhalen in het Oude Testament. Dat vind je veel minder bij de andere evangelisten: Marcus, Lucas en Johannes. Matteüs vindt het belangrijk om te laten zien dat er geen nieuwigheid is met Jezus, maar dat het verbonden is met eerder, met oudere verhalen. Zo is hij dus uitgekomen bij de profeet Jesaja.

Daarbij is het wel zo dat Matteüs die woorden uit Jesaja niet alleen maar overneemt, maar ook zijn eigen uitleg aangeeft. Oorspronkelijk gaat het bij de profeet over mensen die in de achtste eeuw voor Christus te maken hadden met het Assyrische rijk. Dat rijk veroverde delen van Israël en inwoners werden weggevoerd. Een donkere tijd was dat. Matteüs' interesse ligt niet in die historische periode. Het is hem om iets anders te doen. Dat merken wij in de plaatsaanduiding 'Galilea van de heidenen'. Dat is niet slechts een plaats, waar het verhaal zich afspeelt: er komt ook Jezus' betekenis in naar voren. Vanaf het begin van zijn optreden is zijn blik breder dan enkel het Joodse volk.

Over de mensen die daar zijn in het Galilea van de heidenen, horen dat zij in duisternis leven. Dat is dan niet een donkerte van oorlog en strijd, zoals dat bij Jesaja was; voor Matteüs is het een spirituele donkerte, mensen die van God vervreemd zijn. En in die duisternis gaat een stralend licht op.

Over dat woord 'licht' heb ik eigenlijk altijd heen gelezen, of niet bij stilgestaan. Ik dacht gewoon: ach, het zijn woorden uit Jesaja. Daar staat licht, zo ook hier licht. Een uitlegger wees erop dat het waarschijnlijk niet willekeurig is, want kort na ons verhaal begint Jezus over licht. Tot zijn leerlingen zegt hij: 'Jullie zijn het licht voor de wereld.'

Die uitspraak deed mij denken dat dat stralende licht niet een oogverblindend flits is, maar eerder de vorm heeft van een kaars, een kaars die andere lampjes nodig heeft om een ruimte, de wereld te verlichten. Alleen lukt niet.

Dat wordt wel duidelijk als wij het tweede stukje van ons gedeelte uit Matteüs erbij betrekken. Dat gaat over de roeping van de leerlingen. Een van de eerste dingen die Jezus doet bij het begin van zijn werkzaamheden, is helpers zoeken, medewerkers. Mensen die hij bijstaan in zijn werk. Dat klinkt door in wat hij tot Simon en Andreas zegt: 'Kom, volg Mij, Ik zal jullie vissers van mensen maken.' Het is niet slechts tot volgen, waartoe Jezus hen oproept, maar hij vormt hen ook om. De mannen krijgen een nieuwe functie: anderen bekend maken met het goede nieuws, met de komst van het koninkrijk. Zij worden opgeroepen om lichtje te zijn in de donkere wereld, om anderen aan te steken en zo met elkaar de wereld te verlichten.

Dat beeld van kaarsen, die verschillende lichten laat een kant van het Bijbelverhaal oplichten, maar het is wel vaak zo dat als je iets met een beeld wil vangen, het niet helemaal past. Zo kent ook dat beeld van kaarsen zijn beperking, want aan Jezus' optreden zit ook de kant van een flits, van licht dat pijn doet.

Met zijn oproep om hem te volgen breekt Jezus in in het leven van die mannen, van Simon, Andreas, Jakobus en Johannes. Hij vraagt hen om hun werk uit handen te laten vallen en hem te volgen. Het zou je man maar zijn geweest, die op een dag thuiskomt en zegt: 'Met werken houd ik op en ga achter een leraar, wijze man aan.' Dan denk je toch: heb je ze nog wel goed op een rijtje? Zo is het niet slechts een klein kwetsbaar lichtje dat er brandt. Nee, er is een schitterend licht, dat je wereld op z'n kop zet. Inbreekt.

Ook met het licht als flits, dat pijn doet, zijn wij er denk ik niet. Daar moet toch nog iets aan toegevoegd worden. Voor Matteüs heeft Jezus als schitterend licht iets groots en barmhartigs. Afgelopen week hebben wij een paar zonnige dagen gehad. Die zon is dan een groot, vriendelijke licht, dat de grijze dagen en ook je grijze gemoed verdrijft. Het beurt op. Zo'n licht heeft Matteüs ook voor ogen als hij spreekt over een schitterend licht.

'Het volk dat in duisternis leefde, zag een schitterend licht...' Het is een warm licht, dat donkerte verdrijft, het is een licht dat andere lampen nodig heeft om de wereld te verlichten, het is een licht dat inbreekt, pijn doet.

Het klinkt wat tegenstrijdig om zo heel verschillende dingen te zeggen over dat ene licht. Het geloof onttrekt zich aan de logica dat slechts een ding, op een moment, waar kan zijn. Het past wel weer heel goed bij het beeld van het licht, waarvan ik van mijn middelbareschooltijd nog weet dat je het zowel als golf en als deeltje kunt beschrijven. Maar

dat terzijde. Die verschillende vormen van licht waar het in ons verhaal over gaat, hebben wij ook nodig.

Wij hebben het barmhartige licht van Christus nodig, licht als een koesterende zon die ons optilt uit het donkerte en het duister van het bestaan. Die donkerte kan er zijn in een gevoel van falen of tekortschieten, dat de gedachte je blijft achtervolgen: dat heb ik niet goed gedaan. Het duister kan zitten in een klein, kwetsbaar, minderwaardig voelen. Geen waarde aan jezelf toekennen. In Christus merken wij de liefde van de Eeuwige, voor u, jou en mij. Het is die liefde die ons bevrijdt van ons falen. Het is die liefde waardoor wij mogen weten dat gelieft, aanvaard zijn met wie wij zijn. Het is die liefde die ons kracht geeft.

Naast dat liefdevolle, barmhartige kent het licht van Christus een harde kant, licht dat inbreekt, losmaakt, onze wereld op z'n kop zet, zoals die leerlingen geroepen werden om uit te breken uit het gewone.

Het is dan altijd de vraag welke radicaliteit er van ons gevraagd wordt. Er zullen vast mensen zijn die op eenzelfde manier als de leerlingen op die oproep van Jezus reageren, maar dat is niet de enige wijze. Wat er in die roep zit, is dat het vertrouwde niet altijd het goede is. Je kunt in het leven van alledag vastzitten in patronen waarmee jezelf, een ander, de schepping te kort doet. Het licht van Christus roept ons op uit die patronen los te komen, daarmee te breken.

Dat kan je wat kosten, pijn doen, want wij houden het graag bij het oude. Veranderen kost energie, daar moet je aan werken; snel vallen wij terug. Het is belangrijk om het doel voor ogen te houden, te blijven denken aan wat ons motiveert, drijft om te veranderen. Dat is willen leven als een door God geliefd mens.

Tot slot is het licht van Christus, een licht dat ons uitdaagt om zelf lichtdragers te zijn, om het vlam van Gods koninkrijk te verspreiden. Dat de wereld in een warme gloed komt te staan. Dat gebeurt door daden, door te zorgen voor elkaar, voor degene die op je pad komt. Het is bij te dragen aan de wereld, om licht te brengen in de vele donkerte dat er is in ons bestaan. Troosten bij verdriet, zorgen voor vluchtelingen, aandacht hebben voor de kwetsbare aarde. Zoeken naar vrede en ga zo maar door.

Het licht straalt niet alleen in daden, maar evengoed in woorden, in het gesprek. Het valt mij steeds weer op hoe de kerk en ook het geloof het moet hebben van mond-tot-mondreclame. Dat is dan niet drammerig vertellen over het geloof, geen oog of oor hebben voor het verhaal van een ander. Het evangelie willen opdringen. Nee, het is een open en eerlijk zijn wat je beweegt, wat je raakt in het geloof. Dat er sprake brengen als het moment erom vraagt, de tijd daar rijpt voor is. Hoe kan iemand anders te weet komen wat het licht van Christus met ons doet, als wij er geen woorden aangeven?

Door die herinnering aan die werkweek was ik benieuwd geworden wat er van die klasgenoot die die foto maakte, geworden is. Na mijn middelbareschoolperiode heb ik hem nooit meer gesproken. Gelukkig hebben wij internet en kon ik zijn profiel bekijken. Fotograferen stond niet bij zijn vaardigheden vermeld, wat mij verraste, was zijn

vrijwilligerswerk, met een inzet voor de kerk. Dat is geraakt zijn door het licht van Christus en daarop antwoorden met zelf een licht willen zijn.

Amen